dat in het Oud Verbond *„Gij die den Heere vreest,"* de staande formule en de vaste uitdrukking is, juist voor hen, die God liefhebben: „Gij Israël, looft den Heere! Gij, huis Aäron, loof den Heere! *Gij die den Heere vreest*, looft den Heere!"

KUYPER.

„Geduriglijk bij U zijn."

Ik zal dan geduriglijk bij U zijn; Gij hebt mijne rechterhand gevat. Psalm 73 : 23.

Evenals Job was Asaph een worstelaar, die geweldig geslingerd werd. De stormwind joeg ook voor hem hoog de wateren op, dat de golven als bergen omhoog rezen en de diepte der afgronden gezien werd. Het was of zijn zielstoestand tusschen hemel en hel op en neer ging. Nu eens in de wolken van zaligheid, en dan weer in strikken als des doods.

Niet alsof Asaph als Job leed. De Schrift althans meldt ons hier niets van. Maar wel blijkt uit een lierzang als Psalm 73, dat het *in zijn hart*, in zijn overdenkingen, in zijn innerlijk bestaan, niet minder fel, dan bij Job kon stormen. En ook al zijn er dan geen Sabeërs die de kemels rooven, en al is er dan geen Satan die ons met booze zweren slaat, dan kan het, ook zonder dat uitwendig lijden, toch soms zoo bang in de ziel worden, dat het hart dreigt te bersten van weedom, en te sterven ons beter ware dan te leven.

Zóó diep zelfs was de ploeg er bij Asaph doorgegaan, dat hij van achteren uitriep: »Toen mijn hart opgezwollen was en ik in mijne nieren geprikkeld werd, toen was ik onvernuftig, en wist niets, ik was als een behemóth, d. i. als een groot beest, bij U".

Asaph beleed het dan ook, hij was »*nijdig*" tegen Gods bestel geweest. Aldus toch schrijft hij: »Ik was *nijdig*, ziende der goddeloozen vrede".

En toch diezelfde Asaph, die bijna »uitgleed", d. w. z. die bijna tot de verloochening van zijn God was gekomen, en met zijn ziel in de diepste diepte werd neergeploft, genoot daarna weer zoo boven alle beschrijving zalige gewaarwordingen, dat diezelfde man jubelen kon: »Wien heb ik nevens U omhoog? Nevens U lust mij niets op aarde. Bezwijkt dan ooit weer mijn vleesch en hart, zoo is God de Rotssteen mijns harten en mijn deel in eeuwigheid".

Een jubelzang in engelentaal die nu reeds sinds meer dan twee duizend jaren al het volk van God hem nazingt.

Zoo werd hij uit die bange diepten, door de veerkracht van zijn geloof, weer opgetild tot op den top van den berg van Gods heiligheid.

Tot hij roemen kon met een roemensvroomheid waar geen roemen boven gaat.

Tot hij triomfeeren kon over de goddeloozen, met niets dan de liefde voor Gods eere in hart en oog.

Ja, tot hij met zich heel het Sion Gods ophief tot in het toppunt van zaligheden, toen hij het voor en met dat Sion, als door lucht en wolken, tot in de hoogste hemelen zijn God toezong: »*Ik zal dan geduriglijk bij U zijn.*"

Begin nu met deze woorden niet mis te verstaan.

Iets wat kan, daar het woord »*geduriglijk*," zoo licht misleidt.

Thans toch hechten we aan dat woord de beteekenis van iets, dat *zeer dikwijls plaats grijpt*, van iets dat nu, en straks weêr en daarna nogmaals, en zoo aldoor gebeurt. Zijn uitroep: »Ik zal dan geduriglijk bij U zijn," zou in dien zin opgevat, dan beteekenen: »Ik zal dikwijls, herhaaldelijk, telkens weer uw gemeenschap zoeken."

En toch dat beteekent het *niet*.

»Geduriglijk" had in de dagen toen onze Bijbel is overgezet, de beteekenis van: *altijd, altoos*, immer, voortdurend, zonder ophouden.

Het »*gedurig* brood" in den Tabernakel, bedoelde het brood, dat *altoos* op de tafel der toonbrooden lag. Een »*gedurig* reukwerk" is een reukwerk dat *aldoor* zijn welriekende walmen opzendt. »Dat de oogen des Heeren *geduriglijk* op het land zijn", beteekent in Deut. 11 : 12, dat ze zonder ophouden op Israël neerzien.

En zoo nu is het ook hier.

»Ik zal dan geduriglijk bij U zijn," beduidt niet: nu eens wel, en dan weer niet; maar *bestendiglijk, zonder ophouden, eeuwiglijk en altoos*. In gewijzigden zin hetzelfde, als wat de apostel in deze andere woorden betuigt: »En alzoo zullen wij *altijd* bij den Heere wezen."

Ziet dat zeggen nu op de *eeuwigheid*? Bedoelt Asaph, dat hij, *na zijn sterven*, altijd nabij zijn God zal zijn?

Oók dat ongetwijfeld, maar toch niet dat alleen. Zelfs bedoelt het dit niet in de eerste plaats.

Neen, hij spreekt van de stemming zijns gemoeds in het heden der genade. Nu. Terwijl hij nog op aarde is. Te midden zijner soms zoo bange worstelingen.

Hij was bijna uitgegleden. Hij was goddelooslijk van zijnen God afgegaan. Aan allerlei redeneering had hij zich overgegeven. Critisch had zijn booze ik zich tegen het bestel van zijn God geplaatst. Dat kon niet goed zijn, dat God aan de goddeloozen voorspoed gaf, en de zijnen soms liet verkwijnen en vergaan van weedom des harten.

Maar nu van achteren voelt en bekent Asaph, hoe diep zondig, hoe goddelooslijk dwaas al zulke overlegging was.

En nu was hij bekeerd, opnieuw bekeerd, teruggekeerd, weer toegekeerd naar den God zijns vertrouwens. Hij redeneerde niet meer. Hij overlegde niet meer. De Behemóth van straks was weer een kindeke bij zijn God geworden. En nu riep hij het uit: »Ik zal dan geduriglijk, ik zal zonder ooit weer af te zwerven, bij U, nabij den Heere mijn God zijn."

Natuurlijk was dit *te* hoog gemikt, en niemand beelde zich in, dat daarom Asaph nooit meer zijn God vergat. Zelfs eer de avond daalde van den dag, waarop hij dit zoo heerlijk zong, zal hij met zijn gedachten wel weer van zijn God zijn afgedwaald.

Maar dat doet er niet toe.

Zulke taal is geen contract, dat we nakomen, maar geloofstaal, waarin onze ziel onder den adem des Heiligen Geestes uitspreekt, hoe het eigenlijk *moet* zijn, bidt of het zoo zijn *mocht*, en er vooruit in roemt dat het *eens* zoo worden zal.

Dus is de zielverterende smeeking van het God zoekend hart.

Een aan de ziel ontscheurde uiting van de hoogste, de innigste, de teederste, de heiligste liefde, van versmeltende liefde voor zijn God.

Kunt ge het u indenken, dat heel de wereld, met al wat in de wereld was, verdween, en dat er in het eindeloos heelal niets en niemand was dan gij en uw God?

Gij en uw God alleen.

En alzoo niets op aarde, en niets in den hemel, nevens u en dat Eeuwige Wezen.

En als ge uzelven nu afvraagt: Indien ik met mijn God alleen in het gansch heelal was, en niets nevens Hem noch op aarde noch in den hemel had, zou ik dan zalig, zou ik dan rein en overgelukkig zijn? — durft, kunt ge dan in de oprechtheid uwer ziel als voor zijn aangezicht antwoorden: Ja, ik, van ganscher harte.

En toch, zóó moet de vraag gesteld, want zóó, en niet anders, is die jubeltaal door Asaph ingezet.

„Ik zal dan geduriglijk bij U zijn, want nevens U lust mij niets op aarde, en nevens U lust mij niets in den hemel!"

Maar juist als zóó de vraag komt te staan, zoo scherp, zoo beslist, zoo alle nevenpad afsnijdend, o, dan merkt onze innerlijke mensch zoo spoedig hoe verre en zeer verre we nog van die allesverterende liefde voor onzen God af zijn.

God liefhebben, o, wie zou het niet?

Als eerst onze lust en onze liefde naar allerlei zichtbare voorwerpen kan uitgaan, dan óók God liefhebben. Oók Hem liefhebben, om zijne trouwe zorge, om de redding die Hij ons bracht, om zijn ondoorgrondelijke ontfermingen.

Hem liefhebben uit de verte. Hem onze liefde wijden in een zang, in een lied, in een vurige smeeking.

En dan weer oog en hart van Hem af, naar wat u lust in de wereld, en zelfs als we aan de eeuwigheid denken, liefhebben onze dierbaren die ons voorgingen, hen weerzien, met hen eeuwiglijk verkeeren, en dan voorts *onze God er bij.*

En toch, wat is onze liefde op zulk een trap nog anders dan een in den grond goddelooze liefde?

Een liefde voor God, zooals ze voor God kan noch mag bestaan, omdat ze, in haar gebrekkige en koele uiting, toch eigenlijk het Eeuwig Wezen als God loochent, en God op de tweede plaats in onze waardeering zet.

Onze Heiland heeft er ons daarom zoo zieldoordringend tegen gewaarschuwd: Hebt zóó uw God *niet* lief. Neen, Hem lief te hebben is het eerste en groote gebod. Want wie Hem liefheeft, moet Hem liefhebben met *heel* zijn ziel, *heel* zijn hart, en *heel* zijn verstand, en *al* zijn krachten.

Dat sluit dan andere liefde niet uit noch staat tegen andere liefde over. Integendeel, juist uit die hoog gespannen, heilige, alles schade achtende liefde voor uw God, kan eerst al die andere liefde warm, bezielend en heiliglijk voortvloeien.

Maar die liefde voor uw God moet niet alleen voorgaan, maar *alles* zijn met alle liefde voor het creatuur in die ééne alles te bovengaande liefde besloten.

En daarom moet telkens de vraag herhaald: »Als ik met God alleen was, en immer met mijn God was, en eeniglijk met Hem alleen, zou ik dan mij zalig gevoelen?

Hindert mij alles wat mij van de liefde voor mijn God aftrekt?

Mijd, ontwijk, schuw ik al datgene, wat het nabij God te zijn in mij verzwakt?

Is waarlijk al mijn bedoelen, al mijn worstelen, al mijn streven, om toch maar de nabijheid van mijn God te ervaren, en zóó dicht naar Hem toe te dringen, dat ik ontware, hoe nu de schaduw zijner vleugelen mij dekt?

En toch, *minder* mag onze liefde voor onzen God niet zijn.

Als ge Gods heilig Woord opslaat, vindt ge daarin die liefde voor uw God u altoos in taal van warme, innige, bezielde geestdrift geteekend.

Uw God lief te hebben is niet liefde te koesteren voor een idee, een denkbeeld, een afgetrokken begrip van een God, die daar verre boven u, ergens in den hemel der hemelen troont.

Van zoo koude, afgemeten, dorre liefde weet de Schrift niets. Dat is haar geen liefde. Dat moge zekere aanhankelijkheid en zeker gevoel van betrekking zijn, maar het is de naam van *liefde voor God* niet waard.

Neen, in de Schrift is het altoos, de liefde van het kind voor zijnen Vader, de liefde van den geredde uit den dood voor zijn Ontfermer, de liefde als van de bruid voor den Bruidegom, van de vrouw voor haar Man. »o, Israël, de Heere is uw Man. Ik heb u ondertrouwd in gerechtigheid. Van Mij zult ge niet afhoereeren."

Wie gelooft en God lief heeft, voor dien bestaat zijn God als een werkelijk Voorwerp, waar zijn hart naar uitgaat, en waar zijn doeleinde op gericht is.

Hij wil God zien; hij wil zijn God bereiken; hij wil zich eeniglijk vermaken in zijn beeld, als hij zal opwaken.

Al wat schoon, al wat heilig, al wat heerlijk en begeerlijk en beminnelijk is, ligt in dat ééne Eeuwige Wezen als voor hem saamgevat.

En daarom trekt die levende, persoonlijke God hem als een magneet met onweerstaanlijke kracht aan.

Hij kan niet van zijn Vader in de hemelen afdalen.

Steeds nader, steeds inniger, steeds nauwer poogt hij in zijn zalige gemeenschap door te dringen.

En niet om een phrase te uiten, maar om lucht te geven aan wat er perst in zijn ziele, roept hij het, eigen zielskracht overschattend, voor zijn God uit: »*Ik zal dan geduriglijk bij U zijn.*"

KUYPER.

Amsterdam, 1 Dec. 1893.

Niets dan een Genootschap.

Ook de redactie van de *Vaderlander*, het orgaan van de fractie-Bronsveld in de Synodale kerk, begint thans aan kerkrecht te doen.

Op zich zelf is dit een verblijdend teeken. Met eenigen ernst voortgezet moet deze studie toch ook in haar eigen kringen veler oogen doen opengaan, en van de holheid en oppervlakkigheid van haar gemeenplaatsen in het debat overtuigen.

Aanleiding tot deze bemoeiing met het kerkrecht gaf de jongste quaestie over de schoolsubsidie van enkele kerkelijke scholen. Gedeputeerde Staten hadden in enkele provinciën, gelijk men weet, de Rijkssubsidie aan die kerkelijke scholen geweigerd, en de Hooge Regeering heeft daarna die subsidie toegestaan.

Naar aanleiding hiervan kwam de vraag te berde: Is een kerk al dan niet een vereeniging in den zin der wet van 1855? En op die vraag antwoordde de redactie van de *Vaderlander* natuurlijk *bevestigend*.

Hoe kon ze ook anders?

Aan die fraaie theorie, dat de kerken „zedelijke lichamen," nader »vereenigingen" zijn, dankt zij immers het winnen van al de kerkelijke processen in zake de Doleantie.

In zooverre lag er in haar spreken dus niets nieuws.

Thans echter deed zich ook hier de vraag voor, om zich rekenschap te geven van de verhouding, waarin de kerk van Christus in haar geïnstitueerden vorm staat tot het lichaam van Christus.

Deze vraag was dan ook niet te ontwijken, en deze vraag nu heeft ze in dien zin beantwoord, dat de geïnstitueerde kerk *niets is dan een genootschap.*

Voor dit antwoord, dat aan helderheid niets te wenschen overlaat, zijn we haar dankbaar, doch willen dan nu ook met enkele trekken aantoonen, waar ze met haar antwoord heen verzeilt.

Ook zij erkent dat er in de kerk van Christus ambten zijn van Christus'wege, en dat de kerk van Christus het Woord en de Sacramenten bedient.

Doet dit nu de kerk van Christus in haar verborgen gestalte, of doet ze dit in haar geïnstitueerden vorm?

Natuurlijk het laatste.

Immers, er kan geen ambt optreden, er kan geen bediening van het Woord, en er kan geen bediening van het Sacrament zijn, tenzij de kerk van Christus naar buiten trede en zich in een bepaalden vorm, als een stichting openbare.

Want wel weten we, dat de Darbisten en Plymouthbrethren dien anderen weg op willen, maar men weet dan ook hoe èn de Dienst des Woords bij hen is afgeschaft, èn een bediening der Sacramenten alleen mogelijk bleek voorzoover zich toch weer zekere kring van broeders en zusters aansloot, en aan een van hen zekere leiding in handen werd gegeven.

Daar echter, voorzoover we gissen kunnen, de redactie van het *Vaderland* deren weg niet op wil, zal zij ons toestemmen, dat de ambtelijke bediening van het Woord en van de Sacramenten *niet* plaats grijpt zoolang de kerk van Christus in het verborgene schuilt, maar eerst dan uitkomt, als die kerk in zekeren bepaalden vorm geïnstitueerd is.

Nu is voor haar echter die geïnstitueerde kerk *niets dan een genootschap*, en zoo volgt hier dus uit, dat de ambten, en de bediening van het Woord en der Sacramenten voor haar niets anders zijn, dan *genootschappelijke* instellingen.

Wat is nu zulk een genootschap? Wat zijn de instellingen van een genootschap?

En dan luidt het antwoord, dat een genootschap, is een vereeniging van eenige personen, die saam een reglement of statuut opstellen, en de macht zich voorbehouden om dit statuut c. q. te wijzigen.

Alle gezag, alle autoriteit, alle macht in zulk een genootschap berust derhalve bij deze personen.

Ze kunnen wel enkele leden uit hun midden delegeeren, om die macht uit te oefenen, maar deze eminente personen krijgen die macht dan toch *van hen*, en onder de bepalingen die *zij* hiervoor hebben vastgesteld.

Altoos blijft dus, dat de hoogheid of de overhoogheid in zulk een genootschap berust bij de personen die zulk een genootschap saamstellen.

Hieruit volgt dus dat alle ambten of instellingen, die door zulk een genootschap in het leven worden geroepen, van die personen uitgaan, aan die personen hun beteekenis ontleenen, en nooit hooger in oorsprong dan tot die personen kunnen opklimmen.

Zoodra ge hooger opklimt dan die personen, treedt ge buiten uw genootschap, en valt dus heel de theorie.

Er is derhalve niets tegen in te brengen, dat een genootschap, hetwelk ambten instelt en zekere plechtigheden laat bedienen, dit doet op eigen gezag, krachtens eigen autoriteit, uit eigen hoogheid.

De kerk van de redactie van het *Vadertand* is nu, als geïnstitueerde kerk, en alleen daarmee hebben we hier te doen, niets dan een *genootschap*. Dit genootschap stelt ambten in. Dit genootschap laat prediken. Dit genootschap laat Sacramenten bedienen.

Logisch volgt hier dus uit, dat in de ambten van deze kerk, dat in de prediking van deze kerk, dat in de Sacramenten van deze kerk niets in kan zitten, dan wat uit het genootschapswezen, nader uit den wil en de bevoegdheid van de personen, die dit genootschap samenstellen, is af te leiden.

En overmits nu deze personen als zoodanig noch geestelijke macht noch geestelijke bevoegdheid hebben, om ambten te creëeren; en ze evenmin gequalificeerd zijn, om een Dienst des Woords te laten ontstaan; en ze op geenerlei wijze gezag bezitten, om een genootschappelijke plechtigheid tot een Sacrament te stempelen, — zoo volgt hieruit, dat in deze kerk van de *Vaderlander*, d. i. in dit genootschap, noch wezenlijke ambten, noch een wezenlijke Dienst des Woords, noch een wezenlijke bediening van de Sacramenten bestaat.

Erger nog.

Waar dit genootschap zich desniettemin aanstelt, als bezat het wel de macht en de bevoegdheid, om zulke ambten en zulke bedieningen in te stellen, zoo treedt dit genootschap hiermee in de rechten van Christus als Koning zijner kerk.

Christus is het, die de macht van Gods wege bezit, om in zijn kerk ambten in te stellen. Hij alleen. Christus is het, die als Koning van zijn kerk den Dienst des Woords laat uitgaan. En Christus is het, die als Koning van zijn kerk alleen macht bezit, om eenig Sacrament in te stellen.

Matigt nu een genootschap zich het recht aan, om desgelijks te doen, dan treedt het alzoo in Christus' rechten, dan steekt het hem naar de kroon, en doet wat hem alleen toekomt.

Zoo ziet men waartoe de theorie van de *Vaderlander* leidt.

Ten einde zich het bezit van het kerkelijk goed en het behoud van de Staatstraktementen te verzekeren, aanvaardt ze de jurisprudentie van wereldschen oorsprong, dat de kerk, voorzoover geïnstitueerde, als een *genootschap* is te beschouwen, en deze theorie legt haar geldelijk geen windeieren.

Edoch, om dezen buit binnen te halen en te beveiligen, ontziet ze zich niet, de ambten, den Dienst des Woords en den Dienst der Sacramenten, tot een bedrieglijke vertooning te maken, daar een genootschap deze niet instellen kan. En ontziet ze zich evenmin, om, ten einde den schijn te redden, zich aan te matigen, wat alleen aan Christus toekomt, en dus een genootschap te laten doen, wat zijns is.

Ineensmelting.

Sommigen stellen het voor, alsof de Gereformeerde kerken de plaatselijke kerken in een zelfde stad of dorp tot ineensmelting zouden willen *dwingen*.

Dit nu is *niet* zoo.

Voor *dwang* is deze zaak veel te kostelijk en veel te heilig.

Ineensmelting moet u een begeerlijk goed zijn; een nader komen aan den staat der kerk gelijk die zijn moet; een wegnemen van wat aan dien goeden staat nog hinderlijk in den weg treedt.

Een verrijking voor uw hart, door het uitbreiden van den kring der broeders en zusters.

Een wegneming der omheiningen en omrasteringen, die geen zin noch reden van bestaan hadden.

Een voller en rijker openbaar worden van het lichaam van Christus in uw woonplaats.

Maar juist daarom *dwingt* men in zulk een aangelegenheid niet.

Men *dringt*, maar *dwingt* niet.

Men vermaant u, men bindt de zaak op uw conscientie, men houdt u dan last van Gods Woord voor, men wijst u op de Belijdenis, men wijst u op de kerkenordening, men vraagt u of ge uw gedeelde leven rechtvaardigen kunt voor God en zijn Christus.

En zeker, dan kan hierin een *zedelijke dwang* liggen, dat ge eerst niet wilt, eigenlijk nog niet wilt, maar ten slotte toch voelt: *Voor Gods Woord moet ik buigen.*

Maar ook al komt het daartoe, dan is u toch nog nimmer kerkelijke, hoogstens geestelijke en zedelijke dwang aangedaan, en zijt *gij* het ten slotte geweest, die voor den eisch der waarheid hebt moeten *zwichten*.

o, Kwam het daartoe eens bij ons allen!

Roomsche Controvers.

In de *Maasbode* weersprak een Roomsch-Katholiek priester onze critiek op het formeele, werktuiglijke bidden, o. m. met de opmerking, dat de redactie van de *Heraut* „nu totaal niets van de Roomsche kerk verstaat".

Reeds die overdrijving ontwapent deze opmerking.

Dat Roomsche godgeleerden op veel punten onjuist ingelicht zijn omtrent hetgeen in de Gereformeerde kerk omgaat, en dat omgekeerd wij vaak onjuist ingelicht zijn over veel wat de Roomsche kerk betreft, spreekt vanzelf.

Nog niet zoo lang geleden hebben we de *Maasbode* er opmerkzaam op gemaakt, hoe ze verkeerd oordeelde over ons aantal en over de hoofdschotel van de Dordsche Synode.

Iets wat we mochten doen, daar het hier punten betrof, die notoir waren uit de verslagen der volkstelling en uit de politieke bladen.

Gaarne geven we dus toe, dat ook wij eenerzijds omtrent een of ander punt wel een verkeerde voorstelling van Romes kerk zullen hebben, en steeds nemen we er notitie van, zoo men ons hierop opmerkzaam maakt.

Maar als men nu zegt, dat wij er „totaal niets" van weten, loopt men, zoo sprekend, er zelf in.

Men kan toch weten, dat ook op de rustige studiekamer uit allerlei authentieke geschriften *de hoofdzaak* omtrent Rome zeer wel te verstaan is, ook al is men niet ingewijd in de finesses der practijk.

Toch wijzen we hier op niet om controvers aan te binden.

Waar zelfs op een zoo teeder punt als het Gebed, onze uiteenzetting zoo oppervlakkig, en van den buitenkant, en met excepties die niets ter zake doen, en met analogieën die van verre geen steek houden, wordt bejegend en afgewezen, zou het voeren van zulk een controvers geen doel kunnen treffen.

Verbeeld u, de *Tijd* verschuilt zich nu weder achter de opmerking, dat we „Ave Maria *en* Engelsche groetenis" in plaats van *of* Engelsche groetenis, in twee zinsneden lieten afdrukken.

Alsof dit nu heusch ook maar iets ter zake doet ten opzichte van het hooge geestelijke pleit, dat in geding kwam.

Nog eens de Opleiding.

Opleiding tot den dienst des Woords is *niet* in volstrekten zin geëischt. Soms kan de Christus ook iemand met het talent begaven, om, zonder studie, toch zijn kerk te dienen. Zulk een is dan iets anders dan een man die het door studie verkreeg. In veel dingen zal hij levenslang bij den man der studie achterstaan; in andere opzichten zal hij boven hem uitmunten. Maar zonder nu de signatuur van zulk een extra-ordinair prediker hier te kunnen uitwerken, staat toch vast, dat onze kerken met het feit dat er zulke extra-ordinaire mannen *kunnen* opstaan, rekening hielden.

Het zoo vaak misbruikte, Art. VIII bewijst het.

Maar hoezeer we er ook op staan, om deze extra-ordinaire gaven te waardeeren, *regel* is en blijft, dat de prediker er langs den weg van studie komt; en hierop hebben we niets tegen, mits het maar niet zij, langs den weg *van studie alleen.*

Dit is wel jarenlang zoo geweest, maar de kerken hebben er dan ook al het schadelijke van ondervonden. Want wel poogde men aan de Universiteit door het geven van een preek-college als anderszins in deze leemte te voorzien. Maar ook zulk een preekcollege kon uiteraard niet aanvullen, wat een student behalve zijn studie noodig had. En tengevolge van die onvolledige opleiding zijn er jarenlang, ja reeds meer dan twee eeuwen allerlei mannen in de kerken als predikers opgetreden, waarover men reeds in de vorige eeuw klaagde, dat de kerk er mee zat.

En dit nu is een uiterst bedenkelijke zaak.

De invloed van den predikant in de kerken is op alle manier zóó overwegend, dat er veel wel *moet* misloopen, zoo die invloed wordt in handen gegeven aan een man die er niet rijp voor is. En, wat meer nog zegt, de Dienst des Woords staat in de Gereformeerde kerken zoo beslist op den voorgrond, dat geheel de opbouwing der kerk feitelijk verhinderd wordt, zoo die Dienst wordt toevertrouwd aan iemand die er onbekwaam voor is.

En of men nu al zegt, dat de kerken dan op haar examina beter moeten toezien, dit helpt u niet.

Door scherper examina kan een jong man met glans doorkomen, en toch alle qualiteit missen, om de herder en leeraar eener gemeente te worden.

En ook baat het u niet, of ge al zegt, dat dan meer toe moet gezien worden op de gave van welsprekendheid; want hoe onduldbaar het ook is, week aan week een man te zien optreden, die als redenaar voor u treedt, maar alle eigenschappen van den redenaar mist, ook dit brengt u niet waar ge wezen moet. Of is het feit te loochenen, dat er slag op slag jonge mannen optraden, die het woord als water uit hun mond lieten vloeien, die met schoone stem en schoone gebaren een bocische vertooning maakten, en waarvan de vromen in Gods huis toch zeer wel gevoelen: Neen, ook hij is de ware niet.

Ware nu verbetering in dezen toestand maar lange scherp getrokken lijnen te verkrijgen. Doch ook hiertegen staat het zeer ernstig bezwaar over, dat *geldelijk* veelal de middelen ontbreken, om de voorbereiding, we zeggen niet enkel de studie, maar geheel de voortbereiding, zóó lang voort te zetten als de zaak wel eischte.

Waar die middelen ontbreken, ze later in te halen, is al even moeilijk, daar de traktementen in den regel zoo laag staan, dat een man met een gezin er bijna niet mee rond kan komen.

Niet huwen ware hiertegen zeker een hulpmiddel; maar het coelibaat druischt nu eenmaal tegen den aard onzer kerken in, en een ongehuwd predikant is geen gezochte verschijning. Excepties zijn er, en de gemeente waardeert die, maar ge kunt er geen regel van maken.

En nu ware dit alles nog te overkomen, zoo ge steeds een genoegzaam aantal begaafde jonge mannen vondt, die geestelijk rijp genoeg waren en hoog genoeg stonden, om alles drek en schade te achten en die zich de bangste opofferingen wilden getroosten, om maar het Evangelie te verkondigen. Edoch de ervaring toont u, dat zulke mannen niet dan bij hooge uitzondering optreden. In *jonge* mannen is het, evenals bij *jonge* vrouwen, zeer zeldzaam, dat ze reeds op jonger jaren zoo geestelijk rijp en sappig zijn. En in den regel mag gezegd, dat ge die rijpheid niet vindt dan bij personen tusschen de dertig en veertig jaren.

Metterdaad stuit men dus bij de opleiding voor den Dienst des Woords op zeer ernstige, bijna onoverkomelijke bezwaren, en is het hoog tijd, dat de kerken aan deze geestelijke aangelegenheid meer aandacht wijden.

Er is dusver niet te veel, maar veel te weinig voor gedaan.

Vergeet toch niet, dat de kerk van Christus, in haar geïnstitueerden vorm, almeer in het gedrang komt. Van de eene zijde zit de ongeloovige wetenschap haar op de hielen, en van de andere zijde dringt de wereldzin, de sucht naar genot, en de brutaliteit van den gemeenen hoop op haar aan.

Zal ze derhalve haar positie met eere kunnen handhaven, dan dient ze met waardigheid, met kloekheid, vooral met geestelijke kracht te kunnen optreden, en hiertoe juist heeft ze als Dienaren des Woords mannen noodig van niet te geringe beteekenis. Mannen, die *helden* zijn.

Wat zal men nu onder *Opleiding* tot den Dienst des Woords verstaan?

Alleen litterarisch-theologische opleiding? Dit kan niet.

Immers in een prediker zijn drie geheel ongelijksoortige groothedan vereischt: 1°,

geestelijke ontwikkeling; 2°. studie; en 3°. gave van spreken en voordracht.

Drie vereischten alzoo, die elk een eigen karakter dragen, en die deswege elk een eigen kracht bij de opleiding vereischen.

Wel voorzien is alleen die kerk, die van den Koning der kerk een Dienaar des Woords ontving, die geestelijk aan het geloofsleven der gemeente is aangesloten; die, dank zij dege studie, in staat is de gemeente met dege kennisse te voeden en naar vaste regelen te leiden en verder te brengen; en die bovendien bij zijn optreden op den kansel beschikt over zulk een mate van gaven des woords, dat hij boeit en meesleept.

En nu weten we wel, dat verreweg de meeste kerken haar eischen *veel* lager moeten stellen, eenvoudig wijl het niet mogelijk is altoos zulk een man te vinden; maar de standaard moet niettemin duurzaam altoos op dat hooge peil worden gehouden, en geen dier drie eischen mag uit het oog worden verloren.

Vooral in Gereformeerde kerken mag dit niet, omdat wij *niet* hebben, wat anders geregeerde kerken beritten, t. w. de verplaatsing van wie min bruikbaar bleek.

In anders geregeerde kerken heeft men dit wel.

In de Zwitsersche Staatskerk treedt elk predikant na verloop van vijf à zes jaar af, en heeft de gemeente te beslissen, of ze hem houden wil. In de Anglicaansche kerk van Engeland kan de bisschop een predikant, die niet genoeg in zijn mars heeft, om een gemeente lange jaren achtereen te dienen, verplaatsen. In Amerika zijn kerken, die een predikant op proef nemen, of ook aannemen voor een bepaald aantal jaren.

Bij ons daarentegen *blijft* een predikant zoolang hij niet verroepen wordt, en dit beroep aannam.

Juist dit echter maakt, dat een kerk, die een leeraar bezit, dien ze, o, zoo gaarne zou houden, hem al spoedig verliest; en dat daarentegen een kerk, die een leeraar heeft, waarvoor zij niet ongaarne een andere zou in plaats nemen, tot geen verandering komen kan.

Met het oog daarop wilden onze vaderen, dat de classes voortdurend toezicht zouden houden. De predikatie in de classis was halpmiddel, om aan de classis een oordeel mogelijk te maken. En langs dien weg is men soms veel gevorderd. Thans echter is dit toezicht der classis bijna geen. Wie eens predikant is laat men gaan, en juist dan ook ontbreekt zoo vaak de prikkel, om de volmaking in het predikambt voort te zetten.

Er is dus alleszins oormak, om de opleiding der Dienaren zeer bijzonderlijk tot een voorwerp van onderzoek te maken.

De kerken zijn hierin ook in de vorige eeuw veel te nalatig geweest, en het getuigt van juisten tact, dat de kerken thans meer nauwkeurig op deze teedere aangelegenheid letten.

Stil in de oude sleur voortgaan, brengt niet verder.

Vooral nu men vrij van Staatsbanden is, en geheel de zaak dus voor de verantwoording der kerken ligt, is het zaak, geheel de aangelegenheid der Opleiding scherp onder de oogen te zien, en wel te begrijpen, dat met de ééne vraag: *Waar men studeeren zal*, de zaak in het minst niet uit is.

Te meer dient hierop gelet, omdat de Vrije kerken dusver zich bijna geheel door den nood van het oogenblik hebben laten leiden.

In Amerika, in Engeland, in Schotland, in Zwitserland en ten onrent, is men begonnen met op zeer gebrekkige wijze eerst door een twee-, drietal predikanten de opleiding ter hand te laten nemen.

Dit kon aanvankelijk niet anders, omdat krachten en middelen ontbraken, en ook het inzicht in de zaak zelve nauwlijks begonnen was.

Men was al blijde indien men, hoe dan ook, eenige jonge mannen bekwaamde, om te kunnen optreden, en de kerken althans aan een prediker te helpen.

Gaandeweg heeft men toen deze eerst zeer kleine inrichtingen uitgebreid, en zoo zijn van lieverlede allerwegen een soort *Theological Hall's*, of Theologische scholen ontstaan, die eerst langzamerhand tot zekeren bloei zijn geraakt.

Zoo schreed men voort langs den practischen weg.

Een man als Spurgeon moest wel evenzoo doen. Hij stond eerst zoogoed als alleen. Toch kon hij wel honderd predikers gebruiken. En toen stichtte hij voor de opleiding van deze jonge mannen een Theologische school in Londen.

Aan geld ontbrak het hem voor die school niet. Spurgeon toch had rijke vrienden, en in Engeland zijn de rijke vrienden gewoon de dingen in het groot te doen.

Jammer slechts dat geld alleen de zaak niet redden kon. Hij had ook *mannen* noodig. En die juist waren er niet.

Zoo heeft hij zich toen beholpen met leeraars, die eigenlijk voor hun taak niet berekend waren, en waarvan één openlijk verklaarde, dat hun toeleg in de eerste plaats was, om aan de studenten te leeren *how to conceal their ignorance*, d. i. hoe ze hun onwetendheid moesten verbergen.

Weer op andere wijze heeft men elders getobd, en het resultaat was, dat men, eigenlijk zonder kompas, meer op goed geluk afdreef.

Dit zou *niet* zoo geweest zijn, indien men zich van te voren had afgevraagd, van welke beginselen hier was uit te gaan, welke methode men had te volgen, en welk juist omschreven doel men zich voor oogen stelde.

Maar zóó diep drongen de kerken meestal in de zaak niet in.

Men bleef zeldzaam oppervlakkig, en dacht er niet aan, om zich helder rekenschap te geven, van wat aan de kerken te doen stond.

Zoo vestigde zich allengs een usantie. Bij die usantie bleef het dan. En juist wijl men zich dan aan die eens bestaande usantie vastklampte, is er, zoo ge de geschiedenis van onze kerken nagaat, op dit punt zoo weinig ontwikkeling en vooruitgang te bespeuren.

Het bleef aldoor zooals het eenmaal feitelijk geworden was.

Het kleine kuddeke.

De heer J. Kuiper, Christelijk onderwijzer te Schraard, heeft een vlugschrift uitgegeven, waarin hij opzettelijk onze voorstelling bestrijdt, als zou het volk des Heeren op aarde bestemd zijn, om een klein kuddeke te wezen. Vreemd genoeg noemde hij dit zijn werkje: *Tweeërlei Staatsbeschouwing*, daar de inhoud toch in hoofdzaak over heel iets anders liep.

Toch duiden we dit niet euvel, en evenmin maken we er captie op, dat het boekske zoo bitter zwak in heel zijn opzet en betoogtrant is. Wie toch kan aan een onderwijzer op een dorpsschool de eischen stellen, die men stellen zou aan een man van het vak? En mocht men tegenwerpen, dat hij deze materie dan liever aan kundiger en vaardiger pen ter bespreking had moeten overlaten, zoo zien we niet in, waarom ook hij niet uit zou spreken, wat hem op het hart lag, daar toch vanzelf de waarde aan zijn woord te hechten bepaald wordt, door de kracht die er in schuilt.

Dat op dit boekje door de *Heraut* eenige repliek wordt geleverd, geschiedt dan ook niet, omdat dit op zich zelf noodig scheen, maar omdat de schrijver bij zeer vriendelijk schrijven reeds lang vooruit zijn voornemen om dit vlugschrift uit te geven, aankondigde, en zijn schrijven ons den indruk gaf dat het hem om de zaak en niet om recht van gelijk te doen is.

Slechts zij opgemerkt, dat we in ons blad geen *polemiek* met den heer Kuiper openen. Onze bespreking zij hem alleen bewijs van de waardeering, die we onzerzijds toedragen aan de kloekheid waarmee hij voor zijn overtuiging opkwam.

Nu bespreekt hij twee vragen.

De eerste hiervan is, of we ons hebben voor te stellen, dat van lieverlede heel de wereld tot Christus zal bekeerd worden, of wel, dat tot den einde toe de getrouwen weinigen in den lande zullen zijn.

De eerste meening wordt voorgestaan door allen die de predestinatie verwerpen, de zaligheid in 's menschen eigen hand stellen, en zich op dien grond inbeelden, dat, als de ware ijver maar eens ontwaakt, zeer wel alle volken en natiën, en in alle volken en natiën alle personen tot God kunnen bekeerd worden.

Op dit standpunt is dit dan ook natuurlijk. Zelfs gaan de meesten die op dit standpunt staan nog verder, en leeren, dat *alle menschen* salig worden, ook de onbekeerd gestorvenen. Ze zeggen dan, óf, dat men na zijn dood op een anderen hemelbol leeft en dan zich bekeeren kan, óf wel dat bekeering ook nog in den hemel mogelijk is. Ook zijn er die, hiervan de onhoudbaarheid inziende, prediken, dat wie onbekeerd sterft, vernietigd wordt, zoodat ten slotte dan toch niemand eeuwig rampzalig wordt.

Nu miskennen we de beweegredegen, waardoor deze overleggingen worden ingegeven, in het minst niet. Al wat buiten het Woord redeneert, moet wel tot zulke conclusie komen. En zij die dan desniettemin hun voorstelling uit de Schrift poogden waar te maken, volgden dan steeds den steilregel, dat ze de *duidelijke*, *klare* uitspraken der Heilige Schrift teralj drongen, en andere *onduidelijke* uitspraken als beslissend namen, uitgelegd naar hun opinie.

De heer J. Kuiper verschilt nu van deze lieden in zoover hij de predestinatie niet wil verwerpen, in zake de zaligheid op Gods genade en niet op den mensch vertrouwt, en dus een geheel ander uitgangspunt kiest; maar in zijn wijze van betoog gaat hij precies evenzoo te werk.

Wij hadden gewezen op de stellige, klare, duidelijke en besliste uitspraak des Heeren, dat „de weg smal en de poort eng is en dat er weinigen zijn die dezelve vinden"; op zijn uitspraak van »het kleine kuddeke"; op zijn profetie, dat de wereld de zijnen verdrukken zou tot den einde toe, en dat juist op het einde de vervolging en de verdrukking het zwaarst zou zijn; ja, dat de Christus wederkomende nauwelijks geloof zal vinden op aarde.

Hoe antwoordt nu de heer J. Kuiper hierop:

Wij hebben bezwaren tegen Dr. K.s overtuiging en dat wel op grond der H. S.

Koning Nebucadnezar droomde van een groot beeld, welks gedaante was verschrikkelijk en voortreffelijk en welks glans was uitnemend. Dat beeld bestond uit een hoofd van goud, een zilveren borst, een koperen middellijf, ijzeren schenkelen en voeten van ijzer en leem. Het werd geslagen en vermaald door een' steen en die steen werd tot een grooten berg, alzoo dat hij de geheele aarde vervulde. Door dat monsterbeeld is de wereld, in hare elkander opvolgende koninkrijken, in volle heerlijkheid voorgesteld. Die steen, het beeld van het Godsrijk, is er tegenover zonder gedaante en glans. En evenals die geringe steen dat prachtige beeld vernielde en daarna werd tot een' wereldvervullenden berg, zoo zal ook het Godsrijk, tot dusver gering en onaanzienlijk, eenmaal de koninkrijken der wereld te niet doen en zich over al de breedten der aarde uitstrekken.

In dezen droom, waarin God aan Nebucadnezar bekend maakte, wat geschieden zal in het laatste der dagen, wordt m. i. volstrekt niet geleerd, dat de groep der belijders altoos bestemd zal zijn, een klein kuddeke te wezen, zooals Dr. K. dat wil, maar juist het tegengestelde.

En letten wij op de gelijkenis van het mosterdzaad. Dat zaad is wel het geringste onder al de zaden, bij de Israëlieten bekend, doch wanneer het in landen als Palestina opgewassen is, dan is het het meeste der moeskruiden, en het wordt een boom, alzoo dat de vogelen des hemels komen en nestelen in zijne takken. De Heere Jezus, die in deze parabel doelt op het Koninkrijk der Hemelen, leert die hier ook niet, dat dat rijk wel klein in begin was en langzaam in zijn wasdom, maar toch heerlijk in zijn voltooiing zal wezen?

Juist dus dezelfde practijk. Uit een droom van Nebucadnezar, en een vage uitdrukking in de uitlegging van dien droom voorkomende, zal nu een afdoende conclusie worden getrokken. Dat die berg de geheele aarde zal vervullen, beteekent nu niet, dat Christus zijn heerschappij over heel de aarde zal vestigen, maar dat alle natiën tot Christus zullen bekeerd zijn. En bij dien *droom* komt dan een *gelijkenis*, over wier uitlegging alle eeuwen door geredetwist is.

En uit dien *droom* en die *gelijkenis*, die uit hun aard altoos onzeker in de uitlegging zijn, tenzij men eerst in de klare uitspraak der Schrift vasten bodem onder de voeten hebbe gekregen, wordt nu gereageerd tegen wat de Schrift zoo duidelijk mogelijk leert.

Jezus zegt in Matth. 25 zoo duidelijk mogelijk, dat de groote verdrukking aan de komst van den Zoon des menschen zal voorafgaan, en dat onverwijld na die verdrukking, ja, om ze te breken, het teeken van den Zoon des menschen zal gezien worden.

Maar juist dit *duidelijke* moet in nevel gehuld, en het Chiliasme, dat onze Gereformeerde vaderen steeds zoo beslist weerstonden, hernieuwd.

En nu weet ik wel, wat er gewoonlijk tegen ingebracht wordt, als men deze en andere bijbelplaatsen wil gebruiken, om er een heerschappij des Christendoms hier op aarde mee te bewijzen. Eerst na de wederkomst des Heeren, zoo voert men er tegen aan, zal het Godsrijk die voltooiing ontvangen, dat ze werkelijk een wereldrijk zal zijn. Maar staat dat reeds zoo onbetwistbaar vast? Is dat reeds voor goed uitgemaakt? Zou het niet mogelijk zijn, dat de vredeheerschappij de parousie des Heeren voorafgaat?

En over den smallen weg zegt hij:

Zeer zeker heeft de Heere Jezus gezegd: »Smal is de weg en eng is de poort, die ten leven leidt en weinigen zijn er, die dezelve vinden," en heeft hij betuigd, dat de Zijnen een klein kuddeke zijn, doch Hij overzag daarbij alle eeuwen, zoordat deze woorden in het algemeen waar zijn en niet op elk onderdeel in de geschiedenis doelen. En bovendien heeft de Heiland verklaard: »Velen zullen komen van Oosten en Westen en zullen met Abraham, Izaäk en Jakob aanzitten in het Koninkrijk der Hemelen," (Matth. 8:11), en dat de bruiloftzaal vervuld zou worden met aanzittende gasten.

Alsof de enkelen uit elk dorp, niet een geheele menigte over heel de aarde zouden zijn! Alsof *velen* ooit *allen* beteekende! En alsof het Vaderhuis niet vervuld zou worden, of eerst moest heel de wereld bekeerd zijn.

Wie thuis is in de historie, weet dan ook, hoe de opinie, die de heer Kuiper voorstaat, én vroeger én later, op veel meer afdoende wijze bepleit is dan hier door hem geschied is, en hoe toch elke poging om deze universalistische opinie door de Schrift waar te maken, altoos weer schipbreuk leed.

De volgelingen des Heeren zullen verdrukking hebben. Ze zullen hun kruis dragen. De wereld zal hen en zij zullen der wereld gekruisigd zijn. Principieel is het een strijd, een worsteling tusschen wat de apostel der liefde noemt: de kinderen Gods en de kinderen des duivels.

Het tweede punt, dat de heer Kuiper ter sprake brengt, is de oude quaestie van Art. 36.

Hij acht dat alle Overheid Gereformeerd moet zijn, en op haar wijze moet dwingen om in te gaan.

Over dit punt echter nam hij, blijkens zijn boekske, niet eenmaal notitie, van wat de *Heraut* hierover in den breede te berde bracht, en doet het voorkomen, alsof wij enkel op grond der historie tegen dit artikel in verzet kwamen.

Hierover kunnen we dus met hem niet handelen.

Maar wel moet ons ten slotte nog een woord van waardeering van het hart voor een schoonen trek in zijn betoog, t. w. zijn vasthouden aan het ideaal.

Dit toch doen wij met hem.

Ook voor ons staat het vast, dat *alle* schepsel, Overheid of onderdaan, God moet vreezen, en Hem moet dienen, niet naar eigen wil en zin, maar naar zijn Woord.

Ook wij laten geen oogenblik af van het ideaal, dat alle creatuur in aanbidding voor zijn God mocht nederzinken, en belijden dat onze eisch nooit een mindere mag zijn, dan dat alle creatuur dit doe.

Alleen maar, het ideaal van een Christen is heel anders dan het ideaal van een kind der wereld.

Het kind der wereld verwacht de verwezenlijking van zijn idealen van zijn volharden, van zijn volhardend pogen, van de geleidelijke ontwikkeling van ons geslacht.

En dit nu juist is den Chisten afgeleerd.

Hij weet, dat dit *niet* kan, dat onze zonde en onze schuld hiervoor in den weg staat, omdat de natuurlijke mensch niet *kan* begrijpen de dingen die des Geestes Gods zijn.

En dat dit nu toch zijn ideaal hem niet rooft, is alleen en eenigljk, omdat hij de heerlijke profetie bezit, dat eens Christus, door zijn wederkomst op de wolken, den tegenstand terneer zal slaan, en op een nieuwe aarde onder een nieuwen hemel het ideaal van Gods kinderen zal realiseeren.

Die beide nu, het ideaal van de mannen der wereld, en het ideaal van Gods kind, heeft de heer Kuiper verward.

KUYPER.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAGERS: Door den heer R. Derksen te Rotterdam, uit Lunteren *f* 4. Van den heer H. J. te Putten, van Kootwijk *f* 5.

Uit de Pers.

Om de uitnemendheid der uiteenzetting nemen we dit stuk over door Ds. Sikkel in de *Zuidholl. Kerkbode* geplaatst.

Zijn de gereformeerden zoo uitsluitend, zoo liefdeloos tegenover hunne medemenschen; tegenover hun medechristenen; bijzonder tegenover hen, die mede de gereformeerde belijdenis lief hebben maar zich niet voegen tot de kerkelijke gemeenschap der tegenwoordige gereformeerde kerken in Nederland; allermeest indien zij nog onder de reglementen van 1816/'32 leven?

Men zegt het, men gelooft het.

En zeker deze zonde zal ook wel hier en daar te bestraffen zijn, gelijk de godvruchtigsten de zaden en wortels van alle en ook van deze zonde telkens bij zich bespeuren, maar dan ook bestrijden.

Evenwel, wij bidden dat men ons zoekt te verstaan; en indien wij in ons oordeel dwalen, dat men ons terecht wijze.

Elk levensgebied heeft zijn eigen *goddelijke ordinantie*.

1. Wij erkennen *alle menschen* als onze naasten en begeeren hen als zoodanig lief te hebben en liefde te betoonen; — doch waar het de *christelijke kerk* geldt, daar zeggen wij, dat zij slechts de gemeenschap der *christenen* is met *uitsluiting* dergenen, die geene christenen zijn. Een andere Christelijke kerk is er niet.

2. Wij erkennen *alle christenen* als behoorende tot de christelijke kerk; — doch wij kunnen slechts als christenen erkennen degenen, die met hun zaad *den Christus* belijden met *uitsluiting* dergenen, die weigeren den Christus te belijden Andere christenen zijn er niet.

3. Wij erkennen *alle belijders* van den Christus voor christenen; — doch wij kennen geen anderen Christus dan *den Christus der Schriften;* zoo kunnen wij geen andere belijdenis van den Christus erkennen, dan die zich onderwerpt aan *Gods geschreven Woord*, met *uitsluiting* van elke belijdenis, die dat Woord verwerpt. Zoo erkennen wij slechts als belijders van Christus, die met ons voor Gods Woord willen buigen. Andere belijders van den Christus kunnen wij niet als ware belijders erkennen.

4. Allen, die *den Christus naar Gods Woord* belijden, erkennen wij voor ware belijders, — doch om nu te samen als belijders van Christus, als zijne gelooviigen, als zijne gemeente te leven, moeten we elkanders belijdenis *hooren*, want Gods Woord leert ons, dat men met den *mond* belijdt ter zaligheid Daarom zeggen wij dat *de kerkelijke geloofsbelijdenis* de band, het accoord is van kerkelijke gemeenschap; niet omdat wij van onze medechristenen om met hen in kerkelijke gemeenschap te leven iets meerders eischen dan hun deel aan Christus; maar omdat in *de kerkelijke geloofsbelijdenis* de eenheid onzer belijdenis van den Christus der Schriften uitkomt. Zoo erkennen wij dan ook allen, die instemmen met *de geloofsbelijdenis der gereformeerde kerken* als behoorende met hun zaad tot de gemeenschap der *gereformeerde* kerken; met *uitsluiting* dergenen, die dezen band van zich werpen, al is ons nog zooveel lief in hen.

5. Allen, die met *de gereformeerde geloofsbelijdenis* instemmen erkennen wij als behoorende tot de gemeenschap der gereformeerde kerken, doch wij vorderen van hen, dat die geloofsbelijdenis, — want daar is zij voor, — nu ook *band van kerkelijke gemeenschap zij*, niet in naam maar inderdaad; dat dus wie in die gemeenschap als dienaars des Woords of als ouderlingen optreden *aan die kerkelijke belijdenis zich binden*, en dat zij, die tot de sacramenten gaan, met die belijdenis hun instemmig betuigen. Zonder dien band kunnen wij elkander niet als wettige leeraars en leden der gereformeerde kerk erkennen, alshans geen kerkelijke gemeenschap oefenen in het Woord en de sacramenten. Wie dezen *band* weigeren, moeten wij van de oefening der kerkelijke gemeenschap *uitsluiten* hoe lief ze ons ook zijn.

6. Allen, die de kerkelijke geloofsbelijdenis *als band van kerkelijke gemeenschap erkennen* bieden wij hart en hand, om samen als het eigendom van Christus in de gemeenschap des Woords en der sacramenten te leven. Wij vragen van hen *niets meer en niets anders*. Ja, we dringen biddend bij hen allen op eenheid aan: Geeft ons plaats, gelijk ook wij aan u, broeders!

Of is het waar, dat wij behalve de erkenning van de belijdenis der gereformeerde kerken *als band van kerkelijke gemeenschap* nog daarbij de onderwerping aan eene *herkomst* eischen, terwijl naast ons mannen staan, die alleen maar *den belijdenisband* willen zonder meer.

Neen, broeders dat is *niet* waar.

Maar gelijk wij geen christen kunnen erkennen *zonder den Christus*, en geen deelgenootschap aan Christus *zonder den band des Woords*; en geen kerkelijke gemeenschap in de oefening des Woords en der sacramenten *zonder kerkelijke belijdenis*; en geen kerkelijke belijdenis *zonder een instemmende verklaring en verbintenis*: zoo is er ook geen belijdenisband zonder een kerkelijken regel, waardoor die belijdenis *als band* bepaald en gehandhaafd wordt. Wijst ons slechts aan, dat gij de belijdenis niet slechts *een band noemt*, maar dat zij tusschen ons *een band is*. Een *band*, geen leus. Een *band*, waaraan gij en wij *gebonden* worden en voor afwijking bewaard.

Dan alleen *is* toch de belijdenis band van kerkelijke gemeenschap; maar anders is zij *uw* belijdenis, en *mijn* belijdenis maar band van kerkelijke gemeenschap is zij *niet*; en dan is een gereformeerde *kerkelijke* gemeenschap *onmogelijk*; al ligt die belijdenis, die niemand *bindt*, daar ook in het midden, toch is het dan een gemeenschap *zonder belijdenisband*, en daardoor feitelijk een gemeenschap *zonder kerkelijke belijdenis*. De belijdenis der gemeenschap is het dan *niet*.

Wij vragen niets anders dan de belijdenis als *band* van kerkgemeenschap.

Bindt u en erkent slechts kerkelijke gemeenschap met wie zich *binden*; toont dus, dat de belijdenis voor u waarlijk *band* van kerkgemeenschap en dus *kerkelijke belijdenis* is; wij binden ons met u en er is niets meer dat ons scheidt!

Een kerkenorde *er bij* willen wij niet, — maar slechts door een kerkenorde jwordt een belijdenis in de kerkelijke gemeenschap *band*; slechts door een kerkenorde is de belijdenis *kerkelijke* belijdenis.

Wie geen gereformeerde kerkenorde wil, die wil de belijdenis niet *als band van kerkelijke gemeenschap*; die wil geen *kerkelijke* belijdenis; die mist het *teeken* van de gemeenschap van *den Christus der Schriften*; die kan niet meer bewijzen, dat hij *kerkelijk* leeft in de gemeenschap der *christelijke kerk*.

Nog eens wij bidden dat men ons beter onderrichte, indien wij dwalen.

Als gereformeerden erkennen wij de gemeenschap des Geestes met alle christenen, en de gemeenschap des bloeds met alle menschen; — doch wij kunnen slechts *kerkelijke gemeenschap* houden onder zulk een *regel*, waardoor de *kerkelijke belijdenis van den Christus der Schriften* **band** *is van kerkelijke gemeenschap*.

Dit neemt niet weg, dat wij ons geenszins los gevoelen van hen, die *dezen regel* weigeren. *Kerkelijke* gemeenschap met hen oefenen *kunnen* wij niet, wijl die gemeenschap door het ontbreken van den regel, dien zij weigeren, eenvoudig *niet bestaat*. Zij *weigeren* die gemeenschap, daar deze er alleen is door den *band*.

Doch velen hunner *zien dat niet gaarne in*. En wij hebben met hen wel *gemeenschap* al is het geen *kerkelijke* gemeenschap.

Zoo zij *Christus* belijden, danken wij God — al komen zij nog niet tot de diepten des *Woords*.

Zoo zij voor *Gods Woord* opkomen, gaat ons hart open. — al hebben zij nog geen oog voor de *kerkelijke belijdenis*.

Zoo zij *de belijdenis* opheffen, zeggen wij dat de Heere voorgaat Sion te bouwen. — al willen zij van geen *band van kerkelijke gemeenschap* weten.

Zoo zij voor *de belijdenis als band van kerkelijke gemeenschap pleiten* zien wij, dat de dageraad van het gereformeerde kerkelijke leven voor hen en het volk, dat zich door hen laat leiden begint aan te breken, — al meenen zij, dat die belijdenis nu ook voor hen een band is, zonder dat iemand zich *bindt*.

Er zijn teekenen van Gods groote goedheid bij velen, die buiten de gereformeerde kerkelijke gemeenschap leven.

Of we dat benijden, of we dat verwoesten willen?

Het is er verre vandaan. We gevoelen er gemeenschap mee. Ons hart klopt er voor in liefde.

We *bidden* voor dezulken met al de liefde van ons hart.

Het werk, dat uit God is, wankt door.

Niet om *onze* kerkgemeenschap te bouwen. — Want dat is ons niets!

Maar om de gemeenschap *der kerk van Christus* tot openbaring en getrouwheid te brengen naar het Woord van God.

Toone al wie den Heere vreest voor *al* het uitspruitsel van den Geest zijner genade de teederheid en de trouw van zijn christenhart.

Zoo eerst komt het onderscheid tusschen de wereld en de kerk, en in de kerk tusschen het organisme en het instituut, en onder geïnstitueerde kerken tusschen de zuivere en de vervalschte kerken tot zijn recht.

KUYPER.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 1 December.

Kort verslag van de Vergadering der Classis Breukelen te Breukelen den 5den en 19den Oct.

Naar toerbeurt is Ds. Maan praes. Deze benoemt tot assessor Ds. Ochtman en tot scriba Ds. de Koning.

De credentie-brieven worden onderzocht 11 kerken zijn vertegenwoordigd door 21 afgev. 4 pred. en 17 ouderlingen. Ds. M. Dee wegens ongesteldheid afwezig. Bovendien zijn tegenwoordig de deputaten der provincie voor het peremptoir examen: Ds. M. van Minnen, Dr. G. van Goor en Dr. H. H. Kuyper.

De heer J. Koning JWz., ber. pred. van Mijdrecht wordt peremptoir geëxamineerd.

Na deliberatie wordt br. J. Koning met alle stemmen tot de H. bediening toegelaten. De praeses spreekt hem heilwenschend toe. De vergadering zingt Ps. 134 : 3.

In een moeielijke zaak, de kerk van Vinkeveen betreffende, worden deputaten benoemd nl. Ds. Maan, Ds. de Koning, ouderl. C. Boon en J. van der Bijl.

Door den kerkeraad van Breukelen wordt rapport uitgebracht over het *beginsel van kerk* te Ter Aa. Besloten wordt, dat Ter Aa tijdelijk bij Breukelen zal inwonen met vollen rechte.

Deputaten inzake Vinkeveen brengen bij monde van Ds. de Koning verslag uit. Het resultaat van hun arbeid strekt tot blijdschap der vergadering.

Rapport uitgebracht van de laatst gehouden Provinciale vergadering.

Ds. Maan brengt namens zijn mede deputaten schriftelijk verslag uit van de gehouden kerkvisitatie.

Kort Verslag van de Vergadering der Classis Dokkum, gehouden 16 Nov. l.l.

Er bleken 23 kerken door 43 afgevaardigden tegenwoordig te zijn; benevens Ds. Ten Hoor van Franeker en Ds. Brouwer van Makkum; alsmede enkele gasten.

De commissie inzake het grensgeschil tusschen Ferwerd en Blija brengt verslag uit en deelt mede, wat de deputaten der provinciale synode geadviseerd hebben. Er wordt besloten jaarlijks nog eene collecte meer te houden voor de hulpbehoevende kerken.

Ds. Koers en Ds. van den Brink zullen omtrent de handopening, vroeger bij een deel der kerken gebruikelijk, een onderzoek instellen en advies uitbrengen.

De commissie der grensregeling rapporteert bij monde van Ds. Jongsma, dat de grens tusschen Akkerwoude en Murmerwoude nog niet kon vastgesteld worden, en dat die tusschen Driesum en Murmerwoude thans is geregeld.

De Classis oordeelt, dat de collecten alzoo moeten gehouden worden, dat een ieder lid der gemeente in de gelegenheid zij er in te kunnen geven.

Nadat is bepaald, dat de e.k. gewone vergadering op 15 Febr. 9½ uur te Dokkum zal gehouden worden D. V., gaat Ds. Zijlstra voor in dankgebed.

Verslag van de gewone vergadering der Classis Sneek, op 22 November 1893.

Uit het onderzoek der credentiebrieven blijkt, dat alle 23 kerken aanwezig zijn.

Hierop komt in behandeling 't verzoek van de kerk te Hommerts, dat de Classis aan de Deputaten der Gereformeerde kerken tot definitieve ineensmelting berichte, dat de ineensmelting der Geref. kerken te Hommerts—Jutrijp, *definitief* is geworden.

Hiertoe wordt besloten.

Voorts wordt op voorstel der kerken Hindeloopen en Koudum eene commissie tot regeling der collecten benoemd, om te bepalen, welke collecten ieder kwartaal zijn te houden, met opgave der personen, aan wie die collecten moeten gezonden worden, alsmede van de sluiting der verschillende boekjaren der kassen. Ook wordt bepaald een collecte voor den arbeid in den Zuid-Oosthoek van Friesland te houden.

Aan de kerk van Balk wordt hulp toegezegd uit de Classicale kas voor hulpbehoevende kerken, opdat die kerk een gebouw voor de samenkomsten der gemeente verkrijge.

De kerk van Oudega vraagt, of het geoorloofd is der gemeente de vrijheid te geven candidaten te noemen, voordat de kerkeraad de dubbeltallen ter verkiezing van ouderlingen en diakenen stelt — 't welk in die kerk geschied is, dewijl eenigen zich aldaar tegen 't stellen van een dubbeltal door den kerkeraad verklaarden.

't Antwoord der Classis is: de Classis keurt na gehoorde inlichting de handeling van den kerkeraad te Oudega goed, met 't vermaan echter zich aan de kerkenordening te houden, zoolang die niet wettig is gewijzigd.

Ook aan Wijkel wordt advies gegeven inzake kerkeraadsverkiezing. Hierna wordt pauze gehouden.

Daarna komt aan de orde 't rapport der kerkvisitatoren in den ring Sneek.

Hieruit blijkt, dat niet in alle kerken de ouderlingen huisbezoek doen voor *elk* avondmaal, vanwege plaatselijke aangelegenheden, noch de catechisatiën bezoeken. Ook is in ééne kerk aanmerking gemaakt op 't huwelijksformulier.

In ééne der kerken worden doopleden tot den doop toegelaten zonder getuigen, echter op voorwaarde dat zij belijdenis zullen doen.

In een andere kerk wordt in de 3e vraag van het Doopsformulier 't later ingelaschte woordje »moeder" niet gelezen en in het Avondmaalsformulier maar éénmaal het »onze Vader" gebeden. Dit rapport wordt voor kennisgeving aangenomen.

Hemelum wordt aangewezen als de roepende kerk — waarop na lezing der korte notulen de vergadering door Ds. Landwehr met dankzegging wordt gesloten.